

Damijan Kracina je bil rojen leta 1970 v Kobaridu. Po zaključenem študiju kiparstva leta 1996 na Akademiji za likovno umetnost in oblikovanje v Ljubljani je leta 1999 na isti akademiji končal tudi specialistični študij kiparstva in videa. Od leta 1998 se je izpopolnjeval v Gradcu, New Yorku, Tamarind Institute Albuquerque in Santa Fe Art Institute v Santa Feju v Novi Mehiki v Združenih državah Amerike. Leta 1992 je bil soustanovitelj umetniške skupine Provokart. V letih med 1997 in 2000 je bil umetniški vodja umetnostnega centra Artilerie Kluže. Leta 2005 je bil soustanovitelj umetniške skupine Društvo za domače raziskave. Je član kolektiva AKC Metelkova. Ustvarja na področju kiparstva in večmedijske umetnosti. Od leta 2010 je profesor na Srednji šoli za oblikovanje in fotografijo v Ljubljani. Živi in ustvarja v Ljubljani.

Damijan Kracina
KONTROLIRANI SAMOVŽIG
19. 6.–19. 7. 2025

MMC KIBLA/KiBela, Ulica kneza Koclja 9, Maribor
Odpiralni čas: od ponedeljka do petka od 10. do 18. ure, v soboto od 10. do 14. ure

Damijan Kracina

KONTROLIRANI SAMOVŽIG

19. 6.–19. 7. 2025
MMC KIBLA/KiBela

Napoved in spomin

Damijan Kracina je kipar, ki izhaja iz narave, iz živega in mrtvega, a tudi ko sklence krog, so umetniška dela biohistorična in apokaliptična, predstavljajo v času ujeta stanje, ki je fizično in metafizično in nas skozi razne forme pripelje do bistva. Gre za preplet različnih medijev, kot so slike, risbe, video, skulpture, scenografije in luči, predstavlja podobe samosvojih zoomorfnih oblik, ki izstopajo iz prostora alegorično in realistično hkrati. Nemara retorično, ko živimo svet, v katerem smo, ali pa celo historično in futuristično hkrati, kot bi si roki podala spomin in vizija.

Vse elemente minuciozno poveže v kompleksno postavitev, ki nas prestavi v domišljjski svet podob in z raznimi materiali ter tehnikami ustvari avtohtono futuristično krajino bodisi genetsko manipuliranih bodisi evolucijsko mutiranih živali, ki nas v svoji mehkobi zapelje z njihovo lepoto, ko opazujemo estetsko dovršenost del. Vendar njihova manifestativna likovna 'nebogljenost' ni izraz nemoči teh bitij, saj je ta navidezna in nas z lepoto tudi subtilno svari in preizprašuje o katastrofičnem scenariju našega 'stanja stvari'.

Seveda lahko razstavo gledamo tudi skozi humor, sicer imanenten umetnosti, a danes redko viden, in kot likovno igranje z našim dožemanjem in prvobitno sporočilnostjo, ki je v njegovem opusu ves čas prisotna, s čimer nekako 'lajša' to težo izjemne premišljenosti v celovitosti podajanja, ki nas lahko spravi v smeh, prav tako tudi vzbuja nelagodje ob gledanju 'stvorov', ki bi lahko tudi oživeli, in vzpostavlja naš odnos do njih v razmišljanju, od kod prihajamo in kam gremo.

Damijan Kracina je naš dolgoletni gost in eden izmed pionirjev slovenske sodobne umetnosti. Kot soustanovitelj neformalne umetniške skupine **Provokart** – v njej so bile še **Katarina Toman**, **Maja Licul** in Janja Žvegelj –, ki je 4. julija 1996 z instalacijskim interaktivnim performansom z vključevanjem publike odprla **Multimedijski center KIBLA v Mariboru**, prisoten pri nas od samega začetka. Leta 1999 je razstavljal na veliki skupinski razstavi *homo.sapiens.3000*, v katero je kustodinja **Aleksandra Kostič** vključila 100 avtorskih vizualnih del za 100. obletnico Narodnega doma, s katerim smo skupno slavili naš jubilej. Leta 2000 smo ga povabili v Benetke na skupinsko razstavo, ki je bila spremljevalna prireditvev beneškega bienala. Spomladi istega leta je bil eden gostujočih slovenskih umetnikov in umetnic na mednarodni razstavi **Umetnostni prostor srednja Evropa** (*KunstRaumMitteleuropa*) na Dunaju v Avstriji, poleti je taista razstava potovala v Trnavo na Slovaškem in pozimi leta 2001 smo jo prikazali v KIBLI v Mariboru, nazadnje pa so jo postavili na Hrvaškem.

Leta 2010 smo ga videli pri plesno-gledališkem projektu *Fundus ZS PP*, katerega prostor je zajel petinštirideset muzealij iz depoja *Mestnega muzeja Ljubljana* in dvajset sodobnih umetniških del, ki so bila muzejska razstava in scenografija predstave hkrati. Leta 2013 ga je kustodinja

Aleksandra Kostič izbrala za imenitno skupinsko razstavo MATERIALNOST v takrat nekaj mesecev starem **KIBLA PORTALU**, nekoč največjem prostoru za sodobno umetnost v Sloveniji, ki je danes občutno zmanjšan. Še najbolj 'osebno' oziroma samostojno pa smo ga razstavili v tematski multimedijški namestitvi *Galapagos* leta 2005, pri kateri sta sodelovala z **Vladimirjem Lebnom**. Nazadnje je bil naš gost leta 2022, ko je s svojo skulpturo sodeloval na skupinski razstavi Zveze društev slovenskih likovnih umetnic in umetnikov (ZDSLJ) *Majski salon* – MODRA ČRTA: *Od renesanse do novih medijev* v KIBLA PORTALU.

Živali, ki so bile glavna tema te instalacije, so nekakšna njegova 'modra nit'. Njegovi prvi projekti, ki se jih je loteval že med študijem, so bili povezani z ogroženimi vrstami. Njegovo prvo razstavo, instalacijo Kracina TV, sem videl leta 1995, ko je okoli svoje avtoportretne realistične figure postavil svetlobne škatle s fotografijami na cesti povoženih mačk, ki jih je posnel v času vojne na Balkanu kot neke vrste reakcijo na politično dogajanje, saj se ljudje bolj čustveno odzovejo, ko vidijo nasilje in smrt pri živalih kot pri ljudeh. Nekje takrat sva se tudi spoznala oziroma smo se spoznali. Leta 1997 je razvil avtohtono slovensko tipografijo *Proteus font*, katere črke je zasnoval v oblikah človeške ribice, ukvarjal pa se je tudi s soško postrvjo, tasmanskim tigrom, fosili ... Da ga zanimata biologija in znanost, ki ju sopostavlja z nečimrnostjo človeka v razmerju do narave, je očitno za njegovo celotno umetniško pot. Danes so njegove živali postale mutanti, saj »narava ni nastala z nekim namenom, v njej preživi le tisto, kar se bolj uspešno prilagodi. Moja dela imajo v sebi nekaj tega – kot v evoluciji tudi kakšen moj projekt propade, nekatere ideje pa uspejo.«

Leta 2004 je z **Alenko Pirman** in **Janijem Pirnatom** ustanovil Društvo za domače raziskave, ki beleži, zbira, raziskuje in predstavlja domače pojave in deluje na kulturnem, umetniškem, raziskovalnem in izobraževalnem področju. Sodeloval je tudi z drugimi umetnicami in umetniki ter glasbeniki, deloval na Metelkovi, kjer so za stalno na ogled njegove skulpture, in kontinuirano razstavljaj in razvijal svoj umetniški in življenjski credo, ki postavlja njegovo umetnost na vrhunski nivo, in njegove kipe, v katere nemalokrat montira motorčke, luči, toplotne spirale in jih priključi na elektriko, in risbe in slike dela prepoznavne. Ne zanima ga toliko raziskovanje slikovnega polja kot raziskovanje forme, ki je lahko kiparsko oblikovana ali naslikana. Pritegnejo ga organske oblike, povezane s kombinacijo živalskega in človeškega, ki velikokrat pridejo prek risbe ali skice, kar pa mu pomeni površino, ki jo razume zelo kiparsko, četudi njegove risbe in slike izgledajo tridimenzionalno in prostorsko. A če slikarji uporabljajo barve kot gradnik slike, Damijan Kracina doda barvo le kot ozadje.

Če mu je na začetku poti, v preteklosti, šlo bolj za družbeno angažirano izjavo, čeprav je v smislu njegovega zanimanja za okolje in vse živo bila navzoča tudi kritika, danes poskuša pri svojem delu doseči tudi tehnično dovršenost, predvsem iz odgovornosti do samega sebe. Vizualno so njegova dela kot pripeljana iz nekega znanstvenofantastičnega filma, ki še ni bil posnet, filmska knjiga pa je narejena in čaka na producenta in režiserja. Kakšnega žanra bo film, ne vemo, a ker so njegove umetnine humorne in grozljive hkrati, imamo na razpolago ves diapazon do 'grozljive komedije' ali 'humorne grozljivke' po slovensko. Sicer pa je ves čas v njegovih delih prisotno igranje s pomeni na samosvoj, hudomušen način, ki niti samega sebe nikoli ne jemlje preveč resno. Poleg tega so njegove skulpture izbrali na javnem natečaju za namestitev v pročelje Narodne galerije, kjer jih vidimo danes.

Damijan Kracina je 'prostorski' umetnik, kar potrjuje tudi sedanja razstava v MMC KIBLA. Pomembno mu je predvsem to, da ima nadzor nad celotnim prostorom, saj ustvarja ambient. Skulptura ni samo nekaj, kar je na podstavku, risba, slika ali video, pa ne samo na steni. Njegove razstave na obiskovalke in obiskovalce delujejo kot celostno doživetje, kot celovita prostorska in multisenzorična umetnina. Igranje s čutili in čustvi. Lepota, ki nas udari. Kot dramaturški »udarec v trebuh« bi ob srečanju z njegovo umetnostjo dejal avtor citata, slikar Antonin Artaud (1896–

1948), francoski umetnik, ki je deloval v različnih medijih, najbolj znan pa je po svojem pisanju in delu v gledališču in kinu.

Značilno za sodobno umetnost in tudi za KIBLO od začetka in Damijana Kracina je sodelovanje med znanostjo in umetnostjo, kar se kaže tudi v aktualni postavitvi. Vsak razstavni element je zoomorfnih oblik in si ga lahko predstavljamo kot nekaj živega bodisi v oddaljeni prihodnosti, ko bodo mutacije povzročile spremembe telesnih lastnosti živih bitij, ali celo preteklosti, ko so nemara takšna bitja celo živela in so zapisana nekje v kolektivnem spominu, zdaj pa se razkazujejo pred nami.

Nedvomno sta tudi naše življenje in pojavna oblika vsega živega na Zemlji plod mutacij, dolgih 14,5 milijarde let (Veliki pok in 'začetek' Vesolja) oziroma 4,5 milijarde let (nastanek planeta Zemlja) in Damijanova dela so prav to – napoved ali spomin. Iz njegovih skulptur, narejenih iz različnih, mešanih materialov, in slik in risb, nastalih v tehnikah akrila na platnu ali oglja na les, seva življenje, ki je bilo, je ali morda bo v nekih časovnih pasovih in prostorskih dimenzijah, ki so njegov dodatni element, saj vsako razstavo spremeni v scenografijo, ki nam odpira duri v neznano. Če stopimo vanje, se soočimo z njegovim svetom. In z nami v njem.

Dobrodošli ...

– Peter Tomaž Dobrila